

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТИВ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ РОБОТУ
ЗІ ШВИДКОПСУВНИМИ ВАНТАЖАМИ НА РІЗНИХ ВИДАХ ТРАНСПОРТУ

Сопощко О.Ю., Національний транспортний університет, Київ, Україна

LEGAL ACTS ANALYSIS WHICH DETERMINES OPERATION WITH
PERISHABLE CARGO ON DIFFERENT TYPES OF TRANSPORT

Sopotsko O.Y., National Transport University, Kyiv, Ukraine

АНАЛИЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫХ АКТОВ, КОТОРЫЕ ОПРЕДЕЛЯЮТ РАБОТУ
СО СКОРОПОРТЯЩИМИСЯ ГРУЗАМИ НА РАЗЛИЧНЫХ ВИДАХ ТРАНСПОРТА

Сопощко О.Ю., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Для розроблення ефективної моделі управління логістичними системами в ланцюгах постачань швидкопсувних вантажів та в подальшому забезпеченні високої ефективності функціонування моделі (моделей та методів) управління логістичною системою є необхідним здійснити аналіз нормативно-правових актів, що визначають поняття «швидкопсувний вантаж».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти функціонування різних видів транспорту висвітлені в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Д.П. Веліканов, М. О. Гундобін, В.Т. Єлагін, В. М. Загорулько, Л. Г. Зайончик, В. Г. Коба, В. І. Котелянець, М. І. Котлубай, В.М. Лившиць, В. В. Мова, О. П. Петров, А. А. Покотилов, В. О. Рибалкін, М. К. Роздобудько, Є. М. Сич, С.С. Ушаков, Ю.М. Цветов, В. Г. Чекаловець, В.Г. Шинкаренко, В. І. Щелкунов і багатьох інших. Питаннями вдосконалення роботи холодо транспорту займалися такі науковці та спеціалісти як Н. І. Богомоллова, С. М. Данилов, М. В. Дем'янков, Ю. Ф. Кулаєв, А. П. Леонтьєв, М. Є. Лисенко, С. Ф. Маталасов, В. К. Мироненко, О. М. Павлов, В. М. Панферов, Є. М. Сич, М. М. Тертеров, Є. Д. Хануков та інші, які внесли вагомий вклад в теорію та практику транспортної науки.

Цілю статті є аналіз нормативно-правових актів залізничного, авіаційного та автомобільного транспорту. Для вирішення поставленої мети необхідно виконати таке завдання: дослідити, як визначають поняття «швидкопсувний вантаж» нормативно-правові акти залізничного, авіаційного та автомобільного транспорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Доцільно зазначити, що поняття «швидкопсувний вантаж» зустрічається в багатьох діючих нормативно-правових актах.

Залізничний транспорт. При проведенні аналізу Правил перевезення швидкопсувних вантажів (стаття 5 Статуту), затверджених Наказом Міністерства транспорту України від 09 грудня 2002 р. № 873 відповідно до п.1.1. цих правил до швидкопсувних належать вантажі, які при перевезенні залізничним транспортом вимагають захисту (охолодження, вентилявання, обігрів) від дії на них високих або низьких температур зовнішнього повітря. Перелік швидкопсувних вантажів, що перевозяться залізницею, граничні терміни перевезення їх у залежності від технологічної обробки та типу вагона наведено в додатках 1, 2, 3, 4. [1].

Для перевезення швидкопсувних вантажів використовуються ізотермічні (рефрижераторні вагони та контейнери, вагони-термоси, спеціальні цистерни для вина, живорибні вагони), а також універсальні криті вагони та криті вагони з утепленим кузовом (нумерація на 918...) і універсальні контейнери.

Також в даних Правилах визначено перелік інших вантажів, які потребують відповідних температурних режимів і умов при транспортуванні, визначено способи перевезення швидкопсувних вантажів в залежності від характеру швидкопсувного вантажу та кліматичних умов на всьому шляху його перевезення, вимоги до вагонів. [1].

Авіаційний транспорт. Вантаж швидкопсувний (Perishable Cargo) – вантаж, який втрачає свої якості після закінчення обмеженого періоду часу під впливом умов навколишнього середовища (температури, вологості, тиску та ін.) і вимагає дотримання особливих умов транспортування і

зберігання (наприклад, продукти харчування, живі рослини, племінні яйця, медичні препарати, риборозсадний матеріал) [2].

Автомобільний транспорт. Для перевезення швидкопсувних вантажів автомобільним транспортом застосовуються спеціальні автотранспортні засоби, які дозволяють підтримувати певний температурний режим і вологість усередині кузова.

Згідно Угоди про міжнародні перевезення швидкопсувних харчових продуктів та про спеціальні транспортні засоби, які призначені для цих перевезень (УПШ) від 01.09.1970 р. [3] до якої Україна приєдналась 02.04.2007 р., транспортні засоби прийнято ділити на: ізотермічні, транспортний засіб-льодовник, транспортний засіб-рефрижератор, опалюваний транспортний засіб.

1. Ізотермічний транспортний засіб. Транспортний засіб, кузов якого складається з термоізоляційних стінок, у тому числі дверей, підлоги та даху, що дозволяють обмежувати теплообмін між внутрішньою та зовнішньою поверхнею кузова.

2. Транспортний засіб-льодовник. Ізотермічний транспортний засіб, що за допомогою джерела холоду (природного льоду з додаванням або без додавання солі; евтектичних плит, сухого льоду з пристроєм; зріджених газів з пристроєм для регулювання випаровування чи без такого і т. д.), який не є механічною або «абсорбційною» установкою, дозволяє знижувати температуру всередині порожнього кузова до -20°C та підтримувати її потім при середній зовнішній температурі $+30^{\circ}\text{C}$. Такий транспортний засіб повинен мати одне чи кілька відділень, посудин або резервуарів для холодильного агента. Це обладнання повинно бути влаштоване таким чином, щоб можна було робити ззовні його завантаження чи довантаження.

3. Транспортний засіб-рефрижератор. Ізотермічний транспортний засіб, що має індивідуальну чи спільну для кількох транспортних одиниць холодильну установку (механічний компресорний агрегат, абсорбційна установка й т. д.), що дозволяє при середній зовнішній температурі $+30^{\circ}\text{C}$ знижувати температуру всередині порожнього кузова й потім постійно підтримувати її.

4. Опалюваний транспортний засіб. Ізотермічний транспортний засіб, який має опалювальну установку, що дозволяє підвищувати температуру всередині порожнього кузова й потім підтримувати її без додаткового надходження тепла протягом щонайменше 12 годин на практично постійному рівні не нижче $+12^{\circ}\text{C}$ при такій середній зовнішній температурі.

В частині нормативного регулювання автомобільних перевезень діють «Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні» затверджені Наказом Міністерства транспорту України №363 від 14.10.1997р. [4].

Згідно якого, залежно від властивості і термічної обробки вантажу, який перевозиться, водій зобов'язаний влітку провести попереднє (до вантаження) охолодження, зимою обігрівання кузова автомобіля-рефрижератора до температури, зазначеної в графі 4 додатка 18, а при перевезенні заморожених вантажів улітку охолодження кузова до 0 град. С і швидкозаморожених (овочі, ягоди тощо) до мінус 10 град. С. Температура в кузові автомобіля-рефрижератора відмічається вантажовідправником у товарно-транспортній накладній і в листі контрольної перевірки температури. Вантажовідправник зобов'язаний передати водію разом з товарно-транспортною накладною на перевезення швидкопсувних вантажів посвідчення про якість або сертифікат. Відомості про ці документи обов'язково зазначаються в товарно-транспортній накладній. У посвідченні про якість, у сертифікаті або іншому аналогічному документі повинні міститись відомості про температуру вантажу перед вантаженням, допустимий термін його доставки, якісний стан вантажу та упаковки. Вантажовідправник також несе відповідальність за зниження якості попередньо неохолодженого вантажу до температури, зазначеної у графі 3 додатка 18, за умови виконання Перевізником вимог п.29.13 цих Правил.

Допускається сумісне перевезення в одному автомобілі різних видів швидкопсувних вантажів, що входять в одну групу або підгрупу (додаток 21 цих Правил), з однаковим температурним режимом протягом терміну доставки, який установлений для перевезення найменш стійкого вантажу. Забороняється сумісне перевезення продуктів харчування з іншими вантажами, які можуть бути причиною їх псування (м'ясо з рибою; масло і молоко з сиром, цибулею і часником; швидкопсувний вантаж з вантажами пиловидними або з такими, які виділяють вологу або мають специфічний запах тощо). Не допускається також перевезення заморожених вантажів разом з охолодженими або остиглими, а також остиглого м'яса з охолодженим.

Документ також визначає обов'язки водія автомобіля-рефрижератора.

Зведений аналіз нормативно-правових актів, що визначають роботу зі швидкопсувними вантажами на різних видах транспорту наведено в таблиці 1.

Таблиця 1[1,2,3,4,5] – Визначення поняття «швидкокопсувний вантаж» нормативно-правовими актами в сфері транспорту

Вид транспорту	Форма регулювання	Визначення терміну «швидкокопсувний вантаж»
залізничний	Наказ Міністерства транспорту України «Правила перевезень швидкокопсувних вантажів» (стаття 5 Статуту) від 9 грудня 2002 р. N 873.	вантажі, які при перевезенні залізничним транспортом вимагають захисту (охолодження, вентилявання, обігрів) від дії на них високих або низьких температур зовнішнього повітря. Перелік швидкокопсувних вантажів, що перевозяться залізницею, граничні терміни перевезення їх у залежності від технологічної обробки та типу вагона наведено в додатках
авіаційний	Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Інструкції з організації перевезень вантажів повітряним транспортом» від 02.11.2005р. N 822.	вантаж, який втрачає свої якості після закінчення обмеженого періоду часу під впливом умов навколишнього середовища (температури, вологості, тиску та ін.) та вимагає дотримання особливих умов транспортування і зберігання (наприклад: продукти харчування, живі рослини, племінні яйця, медичні препарати тощо).
автомобільний – вітчизняне законодавство	Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом» від 14 жовтня 1997 р. № 363. Проект Наказу Міністерства інфраструктури України «Правила перевезення швидкокопсувних вантажів автомобільними транспортними засобами».	визначення відсутнє вантаж, який втрачає свої якості після закінчення обмеженого періоду часу під впливом умов навколишнього середовища (температури, вологості та ін.) і вимагає дотримання особливих умов транспортування та зберігання.
– міжнародне законодавство	Угода про міжнародні перевезення швидкокопсувних харчових продуктів та про спеціальні транспортні засоби, які призначені для цих перевезень (УПШ).	вантажі, що вимагають захисту від дії підвищеної або зниженої температури навколишнього середовища та вологості повітря.

Втім, діючий Наказ Міністерства транспорту України №363 від 14.10.1997р., яким затверджені «Правила перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні» фактично не виконується саме в частині контролю температурного режиму та забезпечення заданих в ньому температурних режимів перевезення відповідних видів продукції [6].

Крім того, хоча Наказ містить вимоги контролю температури і запису її значень в контрольний лист, відсутня вимога про оснащення автомобіля засобами контролю температури. Міжнародна Конвенція АТР, до якої приєдналася Україна в частині міжнародних перевезень, вимагає оснащення транспортного засобу, який використовується для перевезення швидкокопсувної продукції, засобами реєстрації температури. Більшість Європейських країн імплементували дані вимоги в своє національне законодавство [6].

Висновки. Проведений аналіз нормативно-правових актів засвідчив відсутність єдиного трактування поняття швидкопсувний вантаж. Визначення поняття швидкопсувний вантаж міститься в багатьох документах, але всі вони мають різне формулювання, про що власне йшлося вище. Ці формулювання можна охарактеризувати як дві філософські категорії такі як форма та зміст, оскільки вони мають різне словесне формулювання, але зміст та смисл їх є тотожним і вимагає дотримання температурного режиму при транспортуванні та зберіганні.

Європейські норми вимагають застосування в цьому випадку терморегістраторів для підтвердження дотримання умов перевезення. На жаль, в Україні досі відсутнє нормативне регулювання процедур контролю температурного режиму. Дійсно, деякі компанії практикують у себе приймання продукції з контролем температури в моменти відправлення та прибуття. Однак, найчастіше, під час подібного контролю поза увагою залишається весь період транспортування. У цьому випадку недобросовісний перевізник може з міркувань економії відключати холодильне обладнання та включати його лише на під'їзді до місця розвантаження. Крім того, значна частина парку українських перевізників оснащена ізотермічними фургонами, що не мають сертифікат відповідності вимогам міжнародною Конвенції АТР, тобто фактично, не мають підтвердження їх термоізолюючих властивостей. Тим самим створюються передумови для втрати якості продукції під час транспортування і, більш того, нанесення шкоди здоров'ю споживачів.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Про затвердження Правил перевезень швидкопсувних вантажів (стаття 5 Статуту) [Наказ Міністерства транспорту України від 9 грудня 2002 р. № 873]. Офіційний вісник України – офіційне видання від 31.01.2003 р. № 3, стор. 152, стаття 88, код акту 24029/2003.

2. Про затвердження Інструкції з організації перевезень вантажів повітряним транспортом [Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 02 листопада 2005 р. № 822]. Офіційний вісник України – офіційне видання від 07.12.2005 р., № 47, стор. 224, стаття 2976, код акту 34405/2005.

3. Угода про міжнародні перевезення швидкопсувних харчових продуктів та про спеціальні транспортні засоби, які призначені для цих перевезень [Міжнародний документ, Видавець: ООН від 01.09.1970 р.] Офіційний вісник України – офіційне видання від 13.04.2007 р., № 24, стор. 44, стаття 980.

4. Про затвердження Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом [Наказ Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997 р. № 363]. Офіційний вісник України – офіційне видання від 12.03.1998 р., № 8, стор. 283, стаття 312, код акту 4901/1998.

5. Правила перевезення швидкопсувних вантажів автомобільними транспортними засобами [Проект Наказу Міністерства інфраструктури України]. Режим доступу: rada.gov.ua.

6. Юхимов В. Контроль температурного режиму при перевозке скоропортящейся продукции [Електронний ресурс] В. Юхимов / Журнал «Транспорт и логистика» №5-6(47-48) сентябрь 2012 г. Режим доступу: <http://translog.com.ua/articles/1173>. Загл. с екрана.

REFERENCES

1. About statement rules of transportation of perishable cargo (Article 5 of the Statute) [Decree of Ministry of Transport of Ukraine on December 9, 2002 year № 873]. Official Bulletin of Ukraine – official publication of 31.01.2003 year, № 3, p. 152, Article 88, Code Act 24029 /2003. (Ukr).

2. About statement of the transport cargo by air [Order of State Administration of Ukraine for Aviation Safety on November 2, 2005 year № 822]. Official Bulletin of Ukraine – official publication of 07.12.2005 year, № 47, p. 224, section 2976, Code Act 34405 /2005. (Ukr).

3. Agreement on the international carriage of perishable cargo and on the special equipment to be used for such carriage [International document. UN, September, 1, 1970 year]. The Official Bulletin of Ukraine – official publication of 13.04.2007 year, № 24, p. 44, Article 980. (Ukr).

4. About statement The rules of transportation of cargo by automobile transport [Decree of Ministry of Transport of Ukraine on October 14, 1997 № 363]. Official Bulletin of Ukraine – official publication of 12.03.1998 year, № 8, p. 283, Article 312, Code Act 4901 /1998. (Ukr).

5. Rules transportation of perishable goods by motor car transport [Project of Decree of Ministry of Infrastructure of Ukraine]. Access: rada.gov.ua. (Ukr).

6. Yuhymov S. Control temperatures for production during transportation perishable goods [Virtual space: Journal «Transport and logistics» № 5-6 (47-48) September 2012 year. Available at: <http://translog.com.ua/articles/1173>. (Accessed 30 December 2013). (Rus).

РЕФЕРАТ

Сопощко О.Ю. Аналіз нормативно-правових актів, що визначають роботу зі швидкопсувними вантажами на різних видах транспорту / О.Ю. Сопощко // Вісник Національного транспортного університету. Науково-технічний збірник: в 2 ч. Ч. 2: Серія «Економічні науки». – К. : НТУ, 2014. – Вип. 29.

В статті проведено аналіз нормативно-правових актів залізничного, авіаційного та автомобільного транспорту.

Об'єкт дослідження – нормативно-правові акти залізничного, авіаційного та автомобільного транспорту.

Мета роботи є аналіз нормативно-правових актів залізничного, авіаційного та автомобільного транспорту. Дослідити, як визначають поняття «швидкопсувний вантаж» нормативно-правові акти залізничного, авіаційного та автомобільного транспорту.

Методи дослідження – порівняння, аналіз і синтез.

Проведений аналіз нормативно-правових актів засвідчив відсутність єдиного трактування поняття швидкопсувний вантаж. Визначення поняття швидкопсувний вантаж міститься в багатьох документах, але всі вони мають різне формулювання, про що власне йшлося вище. Ці формулювання можна охарактеризувати як дві філософські категорії такі як форма та зміст, так як вони мають різне словесне формулювання, але зміст та смисл їх є тотожним і вимагає дотримання температурного режиму при транспортуванні та зберіганні.

Результати статті можуть застосовуватись при розробленні ефективної моделі управління логістичними системами в ланцюгах постачань швидкопсувних вантажів.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – зближення національного законодавства з міжнародним щодо визначення поняття «швидкопсувний вантаж».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: «ВАНТАЖ», «ШВИДКОПСУВНИЙ ВАНТАЖ».

ABSTRACT

Sopotsko O.Y. legal acts analysis which determines operation with perishable cargo on different types of transport. Visnyk National Transport University. Scientific and Technical Collection: In Part 2. Part 2: Series «Economic sciences». – Kyiv: National Transport University, 2014. – Issue 29.

This article analyzes the legal acts rail, air and road transport.

The object of investigation – regulations railway, air and road transport.

Purpose is to analyze legal acts rail, air and road transport. Explore how to define the term "perishable cargo" regulations railway, air and road transport.

Research methods – a comparison, analysis and synthesis.

The analysis of legal acts showed no single interpretation of the concept of perishable cargo. Definition of perishable cargo contains in many documents, but they all have different specifications, which actually referred to above. These formulations can be described as two philosophical categories such as form and content, as they have different verbal formulation, but the content and meaning of identical and requires compliance with temperature control during transportation and storage.

The results of the article can be used when developing the efficient management of logistics systems in supply chains of perishable cargo.

Expected assumptions about the object of study – the approximation of national legislation with international regarding the definition of "perishable cargo".

KEY WORDS: "CARGO", "PERISHABLE CARGO".

РЕФЕРАТ

Сопощко О.Ю. Анализ нормативно-правовых актов, определяющих работу с скоропортящимися грузами на различных видах транспорта / О.Ю. Сопощко // Вестник

Национального транспортного университета. Научно-технический сборник: в 2 ч. Ч. 2: Серия «Экономические науки». – К. : НТУ, 2014. – Вып. 29.

В статье проведен анализ нормативно-правовых актов железнодорожного, авиационного и автомобильного транспорта.

Объект исследования – нормативно-правовые акты железнодорожного, авиационного и автомобильного транспорта.

Целью работы является анализ нормативно-правовых актов железнодорожного, авиационного и автомобильного транспорта. Исследовать, как определяют понятие «скоропортящийся груз» нормативно-правовые акты железнодорожного, авиационного и автомобильного транспорта.

Методы исследования – сравнение, анализ и синтез.

Проведенный анализ нормативно-правовых актов показал отсутствие единой трактовки понятия скоропортящийся груз. Определение понятия скоропортящийся груз содержится во многих документах, но все они имеют разное формулировки, о чем собственно речь шла выше. Эти формулировки можно охарактеризовать как две философские категории такие как форма и содержание, так как они имеют разное словесную формулировку, но смысл и смысл их тождественно и требует соблюдения температурного режима при транспортировке и хранении.

Результаты статьи могут применяться при разработке эффективной модели управления логистическими системами в цепях поставок скоропортящихся грузов.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – сближение национального законодательства с международным относительно определения понятия «скоропортящийся груз».

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: «ГРУЗ», «СКОРОПОРТЯЩИЙСЯ ГРУЗ».

АВТОР

Сопощко Ольга Юріївна, Національний транспортний університет, асистент кафедри транспортного права та логістики, e-mail: sopotsko_olya@inbox.ru, тел. 067-267-50-38, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 439.

AUTHOR

Sopotsko Olga, National Transport University, assistant lecturer department of transport law and logistics, e-mail: sopotsko_olya@inbox.ru, tel+ 067-267-50-38, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova street. 1, of. 439.

АВТОР

Сопощко Ольга Юрьевна, Национальный транспортный университет, ассистент кафедры транспортного права и логистики, e-mail: sopotsko_olya@inbox.ru, тел. 067-267-50-38, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 439.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Шпильовий І.Ф., перший заступник директора Департаменту транспортної інфраструктури Київської міської державної адміністрації.

Гурнак В.М., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри транспортного права та логістики, Київ, Україна.

REVIEWER:

Shpylovy I.F., first Deputy Head of the Transport infrastructure of Kyiv City State Administration.

Gyrnak V.M., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National University, professor, department of transport law and logistics, Kyiv, Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТЫ:

Шпилевой И.Ф., первый заместитель директора Департамента транспортной инфраструктуры Киевской городской государственной администрации.

Гурнак В.М., доктор экономических наук, профессор, Национальный транспортный университет, профессор кафедры транспортного права и логистики, Киев, Украина.